

Žalující banka domáhala se na žalovaném zaplacení sprostředkovatelské provise. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Dovolání, uplatňující dovolací důvod čís. 4 § 503 c. ř. s., jest opodstatněno. Odvolací soud správně uvádí, že sprostředkovateli přísluší odměna umluvená nebo přiměřená jen v tom případě, když jeho přičiněním skutečně dojde k prodeji, a že, nestane-li se tak, nemá nároku na odměnu, leč že bylo něco jiného umluveno. Avšak s touto zásadou, že sprostředkovatel má nárok na odměnu jen, když jeho přičiněním dojde ke smlouvě, když tedy je příčinná souvislost mezi jeho činností a ujednáním smlouvy, ocitá se odvolací soud v rozporu, míně, že jest nerozhodno, že jednání o koupi, zahájené na podnět žalobkyně, bylo přerušeno a že pak zasáhl do jednání jiný sprostředkovatel. Bylo nižšími soudy zjištěno, že žalobkyně sice oznámila kupiteli inž. J-ovi, že statek žalovaného jest na prodej, že mu sdělila i popis statku a jeho cenu, že inž. J. se na to dal do korespondence se žalovaným, že mu však cena nevyhovovala a proto napsal žalobkyni, že na statek nereflektuje a také žalovaný mezi tím sdělil, že statek neprodá, že inž. J. byl pak Karlem V-em, o němž není ani tvrzeno, že jeho činnost byla ve spojitosti s činností žalující banky, znovu na statek upozorněn, že V. v té věci intervenoval, o urovnání diferencí se přičinil a že takto došlo ke koupi statku. Třebaže odměna příslušela již za pouhý průkaz příležitosti k prodeji a žalobkyně žalovanému pojmenovala jako kupitele inž. J-a, přece tu schází příčinná souvislost mezi její činností a pozdějším prodejem statku, ana, jak z uvedených zjištění vyplývá, její činnost skončila bezvýsledně tím, že kupitel J. prohlásil, že na statek nereflektuje, a žalovaný prohlásil, že statek neprodá. Aby přerušené vyjednávání bylo znovu navázáno, bylo třeba nové činnosti třetí osoby, která pak svým přičiněním dosáhla toho, že se smluvní strany o kupu shodly. Je tedy jen činnost této osoby v příčinné souvislosti s konečným dojednáním smlouvy. Odvolací soud je na omylu, maje za to, že bylo na žalovaném, by žalobkyni žádal o další intervenci a poskytl jí možnost, by se přičinila o odstranění vyskytnuvších se překážek. Žalovaný byl povinen zaplatiti žalobkyni provisi jen, když došlo jejím přičiněním ku prodeji. Na dosažení tohoto výsledku byl její nárok závislý a bylo tudíž na ní, by se starala o to, by ho dosáhla.

Čís. 8100.

Pokud vzal věřitel škodu z dlužníkovy prodlení tím, že byl nucen opatřiti si švýcarské franky, v nichž mělo býti podle úmluvy placeno, za francouzské franky.

(Rozh. ze dne 1. června 1928, Rv I 251/28.)

Žalující francouzská firma prodala žalovanému zboží za švýcarské franky. Ježto byl žalovaný v prodlení se zaplacením kupní ceny, domáhala se na něm žalobkyně rozdílu v kursu švýcarských franků k francouzským frankům v době mezi splatností kupní ceny a jejím skutečným zaplacením. *O b a n i ž š í s o u d y* uznaly podle žaloby, *o d v o l a c í s o u d* z těchto důvodů: Jde jen o to, zda věřitel může od liknavého dlužníka, který byl v prodlení s placením peněžního dluhu, žádati jen zákonné úroky z prodlení, či zda může žádati náhradu také jiné ještě škody vzniklé mu z prodlení dlužníka, zejména škody z poklesu kursovní hodnoty peněz, které si mohl věřitel opatřit za peníze, ve kterých byla kupní cena splatná. Podle čl. 283 obch. zák. má věřitel proti liknavému dlužníku nárok na náhradu veškeré, jeho prodlením věřiteli způsobené škody a § 1333 obč. zák. nebrání tomu, by se věřitel nedomáhal podle zásad o náhradě škody dalšího odškodnění byla-li mu zaviněným prodlením dlužníkovým způsobena škoda i v jiných směrech, zejména tím, že poklesem měny jistina sama byla znehodnocena. O takový případ zde jde. Není o tom sporu, že žalovaný nezaplatil částky fakturované ve švýcarských francích, úhrnem 2.167·88 švýc. franků, do 14 dnů, jak se k tomu podle smíru ze dne 20. listopadu 1926 zavázal, nýbrž zaplatil šekem 30. prosince 1926 švýc. franků 2.093·88 a dne 20. dubna 1927 v kanceláři Dr. Ottona P-a švýc. franků 64·03, tak že úhrnem obdržela žalující na franc. francích 10.520·90. Jelikož Dr. Otto P. uzavíraje za žalobkyni dne 20. listopadu 1926 se žalovaným smír, vyhradil výslovně své mandantce rozhodnutí o tom, zda se bude domáhati zvláštní žalobou náhrady valutové škody, a nešlo tudíž při tomto smíru o novaci, nýbrž o částečné uznání zažalovaného nároku, domáhá se právem žalující této náhrady, tedy rozdílu mezi penízem, který za švýcarské franky mohla obdržeti, kdyby byly v den splatnosti toho kterého účtu bývaly zaplacený, a penízem, který za ně skutečně obdrží, až jí bude žalovaným zaplacen. Hledíc ke dnům splatnosti byla by žalující úhrnem obdržela na franc. francích za švýc. franky 14.717·75 franc. franků tak, že u porovnání s tím co skutečně obdržela, 10.520·90 franc. franků, činí rozdíl 4.196·85 franc. franků, který žalující vymáhá žalobou a jehož výše není sporná. Tato suma představuje konkrétní škodu žalující a byla žalující oprávněna, hledíc k jejímu bydlišti Paříži, počítati s takovou sumou francouzských franků, které švýcarské franky v době splatnosti představovaly a které si podle tehdejšího kursu francouzských franků mohla opatřit za švýcarské franky. Rozdíl v kursovní hodnotě francouzských franků v době skutečného placení proti době splatnosti jest tu nejnižší škodou, kterou žalobkyně utrpěla. Tím padají vývody odvolatele, že neprokázala žalobkyně utrpěnou škodu. Žalovaný způsobil svým prodlením to, že žalobkyně neobdržela to, co by při včasném placení byla obdržela, zavinil tak kursovní ztrátu, kterou žalující utrpěla a musí tudíž za škodu z toho žalobkyni vzešlou zodpovídati.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolací soud, nesouhlasí s právním posouzením věci nižšími soudy, odkazuje především na své rozhodnutí čis. 4114 a 7040 sb. n. s. Nelze dovodit závazek žalovaného k zaplacení sporné částky jen ze skutečnosti, na kterou klade váhu dovolací soud, t. j. kolik dostala žalobkyně francouzských franků za švýcarské franky a kolik jich mohla dostat, kdyby byl žalovaný plnil včas. Naopak je třeba doplnit řízení probráním a zjištěním skutečností, jež byly předneseny stranami, aniž bylo o nich jednáno. Žalovaný přednesl podle své žalobní odpovědi, že sjednaným platidlem byla franková měna švýcarská, která nepodléhá kolísání vnitřní své hodnoty a byla stálou a rovnocennou, stejně hodnotnou v době splatnosti jako v době skutečného placení, popřel, že žalobkyně zaplatila účty za zboží odebrané žalovaným svým komitentům, t. j. švýcarským firmám dříve, než on zaplatil. Žalobkyně přednesla, že pracuje pro nedostatek vlastního kapitálu s bankovním úvěrem, a že musila zaplatit zboží dodané žalovanému za švýcarské franky ve skutečnosti těmito franky již v době od 28. září do 18. října 1926, nedostavši pak v této době švýcarských franků od žalovaného musila je zakoupiti za francouzské franky podle vyššího kursu švýcarských franků, než byl kurs švýcarských franků dne 3. ledna až 20. dubna 1927. Teprve po zjištění těchto skutečností, žalovaným popřených a žalobkyní tvrzených, bude možno věc posouditi po právní stránce, tak jak učinil odvolací soud, neboť v tomto případě byla žalobkyně nucena platiti svým švýcarským komitentům ve švýcarské měně, kterou si musila opatřiti koupí za francouzské franky od francouzských bank, ježto nedostala ji podle smlouvy včas od žalovaného, pozdější placení žalovaného švýcarskými franky mělo pro ni jen hodnotu francouzských franků, jež dostala za ně jako kupní cenu. Měly proto pro žalobkyni švýcarské franky, jež měl žalovaný jí zaplatiti, později jen hodnotu francouzských franků, nikoli hodnotu reprezentovanou jich vnitřní cenou, t. j. množstvím životních potřeb, jež bylo možno za ně koupiti, žalobkyně utrpěla skutečnou škodu prodlením žalovaného, nedostavši za švýcarské franky jím pozdě zaplacené počet francouzských franků, za které musila je sama zakoupiti, by vyhověla své smluvní povinnosti proti třetímu. Škoda ta nebyla žalobkyní hrazena úroky z prodlení. O těchto skutečnostech budiž jednáno dále, přednes stran budiž s nimi probrán, nabídnuté důkazy buďtež provedeny a buďtež učiněna zjištění podle nich. Nebudou-li prokázány tyto skutečnosti, bude nutno míti za to, že měna švýcarská byla smluvna mezi stranami jen proto, jak vyličil žalovaný, a bude věc posouditi podle zmíněných rozhodnutí, t. j. bude žalobu zamítnouti, ježto žalobkyně netvrdila, že vznikla jí škoda znehodnocením švýcarských franků.

Čís. 8101.

Vyhláška ze dne 23. března 1921, čis. 125 sb. z. a n. neustanovuje sice, že placení hotovými penězi jest neplatné. Použil-li však plátce